

Aan raadsleden David Jimmink en Marije de Vries
(GroenLinks en D66)
i.a.a. de leden van de raad en de commissieleden

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Bijlagen
6 maart 2026		24 februari 2026	904063	geen

Onderwerp
Beantwoording schriftelijke vragen over digitale autonomie en onafhankelijk zijn van Amerikaanse techbedrijven

Geachte raadsleden Jimmink en de Vries

Op 5 februari 2026 heeft u ons schriftelijke vragen gesteld op grond van artikel 36 van het Reglement van Orde (RvO) over digitale autonomie en onafhankelijk zijn van Amerikaanse techbedrijven.

Vraag 1: Wat was de precieze doelstelling van de gemeente in 2022 om “zoveel mogelijk te gaan werken in de cloud”?

- Wat werd er bedoeld met “zoveel mogelijk” ?
- Welke definitie hanteert de gemeente voor “cloud” (public, private, hybride, community cloud)?
- Welke specifieke cloud modellen (IaaS, PaaS, SaaS) en diensten (bijv. Azure VM's, AWS S3, Google Workspace, Microsoft 365, Oracle DBs) vallen hieronder?
- Wordt er nu al gebruik gemaakt van techservices of bedrijven die gevestigd zijn binnen de EU/EER op dit gebied?
- Welke niet-financiële overwegingen (zoals publieke waarden, autonomie, privacy van inwoners) zijn expliciet meegewogen in de kosten-batenafweging?
- Acht het college deze afweging nog actueel, gezien veranderde geopolitieke en juridische omstandigheden sinds 2022

Antwoord:

Zoveel mogelijk betekent dat nieuwe applicaties indien mogelijk als SaaS applicaties worden afgenomen. In de praktijk komen er verschillende vormen van cloud voor (public, hybride etc), dus cloud wordt breed gedefinieerd. Ook de modellen en diensten worden breed afgenomen waarbij SaaS het meeste voorkomt bij de modellen en Microsoft bij de diensten. Houten maakt gebruik van veel applicaties en een groot deel daarvan draait bij bedrijven binnen Nederland en de EU. Bij nieuwe aanschaf wordt altijd gekeken naar de prijs, maar dat is slechts een onderdeel van scoring. Ook functionele en niet-functionele eisen worden meegenomen en bij die laatste worden zaken als privacy en data-scheiding meegenomen.

Het college acht deze afweging nog actueel waarbij de veranderende omstandigheden wel nopen tot extra aandacht en alertheid op dit vlak. Houten volgt als middelgrote gemeente de lijn van de VNG.

Vraag 2: Zijn er schriftelijke afspraken dat alle data en datastromen uitsluitend binnen de Europese Unie/EER worden opgeslagen en verwerkt?

- Wordt er gebruik gemaakt van EU-modelclausules, Binding Corporate Rules (BCR's) of andere juridische instrumenten voor datatransfers?
- Acht het college het politiek wenselijk dat gemeentelijke data uitsluitend binnen de EU/EER worden opgeslagen en verwerkt?
- Indien hiervan wordt afgeweken: welke belangen wegen voor het college zwaarder dan datasoevereiniteit?
- Is de gemeente uitgegaan van uitsluitend datalocatie (EU/EER) of ook van zeggenschap/jurisdictie (bijv. moederbedrijf onder niet-EU recht) bij de risicoafweging?

Antwoord:

Bij aanbestedingen wordt wel meegenomen dat de data in de EU/EER moet worden opgeslagen. Het kan voorkomen dat een bedrijf bepaalde gegevens opslaat in locaties buiten de EER. De gemeente beoordeelt in zulke gevallen om welke gegevens het gaat en welke juridische maatregelen (bijv. standard contractual clauses) dit bedrijf neemt om de gegevens te beschermen.

Helaas wil dat in geval van Amerikaanse leveranciers niet zeggen dat daarmee de data niet kan worden opgevraagd door de Amerikaanse overheid. De gemeente kijkt bij de risicoafweging naar datalocatie, jurisdictie, maar ook naar de gevoeligheid van de data.

Het college acht het zeker wenselijk dat data uitsluitend binnen de EU/EER wordt opgeslagen, dat is ook in lijn met het huidige beleid.

Vraag 3: Welke specifieke data en informatie staan opgeslagen bij of zijn toegankelijk voor niet-Europese techbedrijven?

- Acht het college het acceptabel dat medewerkers van externe, niet-Europese partijen potentieel toegang hebben tot gevoelige gemeentelijke data?
- Welke publieke waarborgen zijn hierbij doorslaggevend geacht?

Antwoord:

Het is niet generiek te zeggen voor welke specifieke data en informatie dit geldt. Een bepaalde set aan data rondom zaken als burgerzaken, personeelszaken, vergunningverlening staat bij Nederlandse organisaties met Nederlandse eigenaren. Andere zaken staan bij Europese bedrijven waarbij onderliggend mogelijk wel gebruik wordt gemaakt van Amerikaanse cloud-omgevingen. Tot slot is er nog data die staat opgeslagen bij Amerikaanse organisaties met Amerikaanse cloud-omgevingen waarbij de data wel in Europa staat. Er wordt gewerkt aan het meer inzichtelijk maken van alle informatiestromen binnen de gemeente, maar dat is nog een complex en lang traject.

Het college acht het an sich niet acceptabel dat medewerkers van externe, niet-Europese partijen potentieel toegang hebben tot gevoelige gemeentelijke data, maar kan dit als middelgrote gemeente ook niet snel veranderen. Houten volgt hierin de lijn van de VNG.

Vraag 4: Wat zijn de belangrijkste risico's van de huidige afhankelijkheid van Amerikaanse techbedrijven, met name op het gebied van:

- Continuïteit onder andere de mogelijkheid van het stopzetten van diensten of blokkeren van toegang tot data door een buitenlandse (niet Europese) overheid of entiteit.
- Risico op ongeautoriseerde toegang door derde landen tot gevoelige gegevens (bijv. BRP-gerelateerde gegevens, Wmo/Jeugd, handhaving, bezwaar/beroep, meldingen openbare orde), inclusief profiling of doelgerichte bevraging
- Kosten, en dan specifiek vendor lock-in, prijsstijgingen, verborgen kosten
- Compliance (oa. AVG, Wet digitale overheid, Archiefwet)
- Welke principes hanteert het college bij leverancierskeuze (bijv. minimale afhankelijkheid, data-toegang, exitbaarheid, open standaarden)? En hoe worden deze principes geborgd (beleid, toetsingskader, besluitvormingsmoment)?

- Zijn er noodvoorzieningen, exit-strategieën of migratieplannen naar andere leveranciers? Indien mogelijk ontvangen we de beschikbare plannen met een kosten inschatting en tijdslijn
- Worden in contracten eisen opgenomen over dataportabiliteit, open formaten, maximale migratietermijn, escrow/continuïteitsvoorzieningen, en periodieke 'exit test'? Is het college bereid om exit-strategieën als randvoorwaarde te stellen bij toekomstige contracten?

Antwoord:

Dit risico is aanzienlijk bij Amerikaanse leveranciers en bij Europese leveranciers die gebruikmaken van Amerikaanse cloudomgevingen. Data rond burgerzaken en WMO staan wel bij volledig Nederlandse organisaties. Alle leveranciers aan de gemeente Houten moeten voldoen aan voorwaarden zoals de Gibit. Hierin worden zaken geregeld rondom prijsstijgingen, exits etc. Daarnaast heeft Houten nog eigen voorwaarden rondom cloudgebruik en architectuurprincipes gebaseerd op Common Ground principes. Deze gelden voor alle aanbiedende leveranciers, los van hun herkomst. De gemeente hanteert ook een checklist voor informatiebeveiliging en privacy waarop leveranciers worden beoordeeld. Hier komen ook zaken in terug zoals locatie van dataopslag, data toegang, data portabiliteit, afhankelijkheid van Amerikaanse cloudaanbieder, waarborgen voor AI, etc.

Vraag 5: Zijn de huidige leveranciers gevraagd om te onderzoeken of de ICT-behoefte van de gemeente vervuld kunnen worden door Europese techbedrijven (bijv. OVHcloud, T-Systems, Sopra Steria, Nextcloud, OpenStack)?

- Zo ja, wat waren de uitkomsten van dit onderzoek (bijv. haalbaarheid, kosten, risico's)? Zo nee, waarom niet en wanneer wordt dit alsnog onderzocht?

Antwoord:

Dat is deels gebeurd, maar gezien de grote hoeveelheid leveranciers nog niet volledig. Dit vergt erg veel werk. Veel leveranciers zijn hier wel mee bezig, maar de verwachting is dat het nog vele jaren kan duren voordat dit is geregeld. In de praktijk geldt ook dat er maar een heel beperkt aantal leveranciers actief is op de gemeentelijke markt. Houten volgt verder zo veel mogelijk de VNG op dit vlak.

Vraag 6: In hoeverre is er ruimte in de huidige aanbestedingen en samenwerkingen om Europese alternatieven te betrekken?

- Zijn Europese leveranciers actief uitgenodigd om te offeren bij recente aanbestedingen?
- Zijn er specifieke eisen op het gebied van datasoevereiniteit en Europese hosting opgenomen in aanbestedingsdocumenten?
- In hoeverre zijn de huidige leveranciers bereid mee te werken om de ICT behoeftes van de gemeente Houten te laten vervullen door bedrijven binnen de EU/EER?
- Is het college bereid digitale autonomie expliciet als beleidsdoel op te nemen in toekomstige aanbestedingen? Op welke wijze kan de raad hierop kaderstellend sturen?

Antwoord:

De gemeente Houten is gebonden aan Europese wetgeving rondom aanbestedingen. Elke aanbesteding wordt publiekelijk gepubliceerd en alle partijen, inclusief de Europese, kunnen daarop inschrijven. Wat betreft eisen en medewerking: zie vorige antwoorden.

Het college vindt digitale autonomie belangrijk, maar is ook realistisch over de mogelijkheden gezien de beperkte set aan leveranciers op de gemeentelijke markt en de mogelijkheden van een gemeente als Houten. Houten volgt daarom de lijn van de VNG hierin.

Vraag 7: Is de gemeente van plan om nieuwe data, applicaties of services bij niet-Europese techbedrijven onder te brengen?

- Zo ja, welke specifieke diensten/data en op welke termijn? Zo nee, hoe wordt dit voorkomen en wie is hiervoor verantwoordelijk?
- Is het college bereid een moratorium te overwegen op nieuwe afhankelijkheden van niet-Europese techbedrijven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Dat is nog niet te zeggen. In de aanbestedingen wordt hier sinds kort wel op gestuurd, maar de praktijk is dat er maar een beperkt aantal leveranciers is dat inschrijft op aanbestedingen en dat het niet is uitgesloten dat die allemaal op Amerikaans cloud-omgevingen draaien. Dan is er geen alternatief.

Het college is daarom realistisch op dit vlak en overweegt op dit moment geen moratorium totdat vanuit VNG zijde wordt aangegeven dat dit volledig mogelijk is.

Vraag 8: Hoe wordt de afhankelijkheid van niet-Europese techbedrijven gemonitord en gerapporteerd?

- Acht het college periodieke rapportage aan de raad over digitale afhankelijkheid wenselijk?

Antwoord:

Dit wordt nu niet specifiek gemonitord. Het college acht periodieke rapportage niet noodzakelijk, maar streeft er wel naar om de strategie rondom digitale autonomie verder vorm te gaan geven.

Vraag 9: Hoe wordt de digitale autonomie van de gemeente gewaarborgd?

- Zijn er beleidsstukken of strategieën die digitale autonomie als doelstelling hebben?
- Wordt er gebruik gemaakt van open standaarden en open source software om afhankelijkheid te verminderen?
- Beschouwt het college digitale autonomie als een publieke waarde, vergelijkbaar met duurzaamheid of toegankelijkheid? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

In het strategisch informatie transitieplan dat in 2025 is opgesteld, wordt digitale autonomie specifiek als speerpunt benoemd. Daarnaast worden uitgangspunten van Common Ground, waaronder zaken als open standaarden en scheiding data-applicatie, sinds 2025 gebruikt voor aanbestedingen.

Het college beschouwt digitale autonomie inderdaad als een vorm van publieke waarde, in lijn met die rondom privacy en informatiebeveiliging.

Vraag 10: Zijn er binnenkort aanbestedingstrajecten waar digitale autonomie, datasoevereiniteit en Europese alternatieven relevant zijn?

- Zo ja, welke trajecten zijn dit en wanneer vinden ze plaats?
- Zijn er al specifieke eisen die voorsorteren op een niet-Europese techprovider op dit gebied opgenomen in de aanbestedingsdocumenten?
- Op welke momenten verwacht het college expliciete politieke keuzes van de raad nodig te hebben?
- hoe wordt voorkomen dat deze keuzes impliciet al vastliggen in technische of contractuele besluiten?

Antwoord:

Er zijn meerdere aanbestedingen per jaar op dit vlak. Zie eerdere antwoorden hoe daarmee wordt omgegaan. Voor specifieke aanbestedingstrajecten worden geen expliciete keuzes van de raad verwacht.

Een afschrift van deze brief wordt aan de leden van de gemeenteraad verzonden.

Als u nog vragen hebt kunt u contact opnemen met Martin Schluter via telefoonnummer (030) 63 92 611.

Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten,
de secretaris, de burgemeester,

R. van Netten

H.C. Heerschop